

PISMO POLSKIEGO TOWARZYSTWA PRZYRODNIKÓW IM. KOPERNIKA
WYDAWANE PRZY WSPÓŁDZIALE: AKADEMII GÓRNICZO-HUTNICZEJ,
MINISTERSTWA NAUKI I SZKOLNICTWA WYŻSZEGO, POLSKIEJ AKADEMII UMIEJĘTNOŚCI
UNIwersYTETU Jagiellońskiego

TOM 108
ROK 125

LIPIEC-SIERPIEŃ-WRZESIEŃ 2007

ZESZYT 7-9
2523-2525

DLA BIORÓŻNORODNOŚCI

Wszelkie istoty, w których było tchnienie życia, weszły po parze do Noego arki.
(Księga Rodzaju 7:15)

W niniejszym tomie przedstawiamy P.P. Czytelnikom 9 artykułów o bardzo zróżnicowanej objętości i różnej tematyce, ale wszystkie poświęcone szeroko rozumianej bioróżnorodności. Większość z nich jest ilustrowana pięknymi rycinami — zdjęciami, mapkami, rysunkami i diagramami. Razem dają pewien, choć jeszcze niepełny, obraz różnorodności życia na wszystkich jego poziomach organizacji oraz przedstawiają problemy wynikające z konieczności gromadzenia, przetwarzania i wykorzystania danych o różnorodności biotycznej oraz potrzeby jej ochrony, zwłaszcza w naszym kraju.

Zainteresowanie człowieka otaczającym go żywym światem organizmów innych niż on sam zaczęło się prawdopodobnie już od początku istnienia gatunku *Homo sapiens*, a być może nawet jeszcze wcześniej. Świadczą o tym różnego rodzaju ślady (np. rysunki różnych zwierząt w jaskini Lascaux we Francji) oraz przekazy ustne (różnego rodzaju legendy opowiadane z pokolenia na pokolenie w różnych krajach) lub pisane (np. wersy Księgi Rodzaju dotyczące ratowania ziemskiego życia przez Noego na jego arce). Jednakże dopiero w 1992 roku podczas międzynarodowej konferencji w Buenos Aires w Brazylii pojęcie *Biodiversity* (zróżnicowanie życia) zyskało globalne znaczenie w sensie problemu i właściwy sobie status, nie tylko prawny z różnymi tego konsekwencjami, które zostały ratyfikowane przez większość państw świata. W efekcie tego w różnych zakątkach naszej matki żywicielki Ziemi rozwinęło się szereg różnych programów dotyczących badania różnorodności biotycznej, zarówno w zakresie lokalnym, jak i globalnym. Wśród nich wiodącą rolę obecnie wiodzie GBIF (*Global Biodiversity Information Facility*). Ideą tego programu jest gromadzenie, porządkowanie, przetwarzanie i powszechne udostępnianie poprzez Internet wszelkich informacji dotyczących zróżnicowania życia na wszystkich jego poziomach, a szczególnie na poziomie organizminalnym. GBIF powstał w styczniu 1996 roku, a jego geneza wywodzi się z prac OECD. Od tego czasu do tego programu przystąpiło wiele państw będących obecnie członkami rzeczywistymi lub tzw. członkami stowarzyszonymi.

Polska przyłączyła się do GBIF w marcu 2001 jako tzw. członek stowarzyszony, zobowiązując się tym samym do udostępniania krajowych danych dotyczących bioróżnorodności oraz do utworzenia infrastruktury realizującej cele tej światowej sieci. W następstwie tego zobowiązania było powstanie Krajowej Sieci Informacji o Bioróżnorodności (KSIB). Funkcjonuje ona od stycznia 2004 r. i została powołana na mocy porozumienia Uczestników-Założycieli działających w oparciu o decyzję KBN Nr 115/E-343/SPB/MSN/P-04/ DWM721/2003-2004 z dnia 09.12.2003 r. Sieć działa w oparciu własny regulamin, przyjęty przez Członków-Założycieli i obecnie obejmuje już 26 uczestników — różnych instytucji z wielu rejonów kraju.

Jednym z zadań KSIB jest rozpowszechnianie wiadomości o bioróżnorodności. Stąd pod naszą koordynacją wyłoniła się grupa Autorów, która zgodnie ze swoją specjalnością zechciała przybliżyć Szanownym Czytelnikom *Wszechświata* zarówno samo zagadnienie bioróżnorodności, jak również wiele rozmaitych problemów dotyczących gromadzenia, przetwarzania oraz udostępniania danych o niej, a także działań na rzecz jej chronienia i zachowania w jak najmniej naruszalnym stanie dla dobra obecnych oraz przyszłych pokoleń. Pamiętajmy, życie we wszelkich jego postaciach, wymiarach oraz organizacji jest tylko jedno i to tylko na naszej Ziemi (poza nią w naszym układzie, jak dotychczas, nie stwierdzono oznak innego, podobnego do naszego życia). Według przekazów biblijnych, życie już raz zostało uratowane (Księga Rodzaju), a dobytek tej bioróżnorodności policzony. Zinventaryzujmy więc ofiarowaną nam ziemską bioróżnorodność oraz zgromadźmy wszelkie o niej wiadomości, aby nią dobrze gospodarować i nie niszczyć jej bezzwłocznie, lecz z niej dobrze obecnie korzystać w taki sposób, aby bez przesadnego uszczerbku zachować pełnię tego wspaniałego daru dla naszych następców.

Przedstawione w tym tomie zagadnienia nie wyczerpują tematyki dotyczącej bioróżnorodności, rozumianej w szerokim aspekcie, a są jedynie impulsem do dalszych działań, które będą stopniowo przybliżać informacje o różnorodności życia, zarówno w skali globalnej, jak i lokalnej. Mamy także nadzieję, że zapoczątkowane w ramach KSIB działania będą się tak dobrze rozwijać jak dotychczas i uzyskają odpowiednią przychylność finansową na dalsze funkcjonowanie krajowej sieci, aby w niedalekiej przyszłości można było zgromadzić pełne informacje o krajowej bioróżnorodności, z korzyścią zarówno dla nauki, naszego społeczeństwa, jak racjonalnego zarządzania zasobami przyrody polskiej.